

okrog debela in prilili gnojnice s pepelom. Kedar bo to storil, imel bo tudi bodoče leto obilo češpelj. Saj vidimo v naravi, da je po prav bogati sadni letini navadno prihodnja le uboga. Tudi drevo potrebuje živeža, in zato umni vrtnar nikdar ne zabi primerno streči svojemu sadnemu drevju, katero pa mu je tudi za to hvaležno.

Na to pa moramo posebno opozoriti sadjarje, naj ne nasajajo novih drevesec ondi, koder so bila dosedaj drevesa iste vrste, torej ne hrušek, koder so dolgo let rasle hruške, a sedaj posahnile, ne češpelj, koder so dosedaj bile češplje itd. Ne smemo zabiti, da ima drevje velike, daleč segajoče korenine, katere v mnogih desetletjih zelo oslabe zemljo in iz nje posrkajo ves živež, in ko jim ni več potrebnih hranilnih snovi, začenuja drevje pešati, dokler se naposled posuši.

Koder vidimo češpljeve nasade, da se suše, da je deblo preraščeno z mahom, da ni perje temno-zeleno, ampak nekako bolj sivkasto in polno rdečkastih pičic, ondi je zemlja uže vsa pusta ter ni v njej več češpljevemu drevju potrebnih hranilnih snovi, zato pa ne smemo ondi v novo saditi češpljevih drevesec.

Saj dober kmetovalec dobro ve, da, koder je bila detelja, celo pa lucerna, ne sme pred 8 leti zopet sejati detelje, sicer bo revna, kajti poprejšnja detelja je s svojimi dolgimi koreninami iz spodnje zemeljske plasti pobrala vse, in novi setvi bi zatorej primankovalo potrebnih redilnih snovi, katerih se pa tako hitro ne nabere zopet, ampak še le v nekaterih letih.

Odberimo torej za nov nasad drug, čvrst kraj, koder bode drevje krepko raslo, poprejšnja zemlja pa se izpočila in urodovitila za nov nasad. Kakor poljedelcu, tako treba tudi sadjarju umno vrstiti ali kolobariti, ako hoče res obilnega sadu, ki mu edin lahko povrača velike stroške.

Razne reči.

* Kole, ki jih postavljamo k sadni drevesom, naredimo lahko po izkušnjah angleških prav trpežne, če jih namažemo s kuhanim lanenim oljem, kateremu pa primešamo toliko ogljenega prahu, da je zmes tako gosta, kakor so navadne oljne barve. Mož, ki je to iznašel, trdi, da se konci kolov, ki so več let bili v zemlji, še prav tako trdni bili, kakor takrat, ko jih je vtaknil vanjo.

* Zoper listne uši po rožah in pritlikavcih priporoča Binz: Vzemi dve polni prgišči pelina in polij ga z enim litrom vrele vode, potem pa naj stoji, dokler je voda gorka le 12° do 15° R. Sedaj jo vlij v veliko skledo in vanjo pomakaj vejice, po katerih so uši. Ker se pa jeden liter tekočine hitro porabi, treba je skrbeti za dosti vode.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

131.

Danes in nekdanj.

Kedar starčku moči pojemajo, kedar vidi, da ne more dohajati mladine, ki brez oduška naprej hiti, takrat se začne nehoté spominjati svojih mladih let, in milo toži, da so stari časi boljši bili. Tako je bilo, tako je in ostane.

No ali so stari časi res bili tako lepi, tako srečni? Ali je res zaslužil človeški duh to grajo, da je vedno nazaj šel, da si ni umel ustvariti lepše in ugodnejše prihodnosti? Ali je bil zastonj celi ta trud in napor, ki so ga za boljšek ljudstva vložili celi narodi in toliki veleumi tega sveta? Človek je z neumorno vztrajnostjo skozi toliko vekov snoval in delal, da si napravi življenje srečnejše, sigurnejše in ugodnejše, in če se svet dandanes še bori in muči, to dela zato, da si ustvari še boljši in sigurnejši obstanek od dosedanjega. Prešlost ni uzor, za katerim napredno človečanstvo teži.

Povest nam zvesto riše, kaka je ta prešlost bila. Najmočnejši in najbogatejši vladarji srednjega veka so živeli kukavnejše, kakor živi dandanes marljiv in okreten rokodelc. V starem veku je bila rimska država najmočnejša in najrazširjenejša. Oni kos zemlje, ki je bil v oblasti Rimcev, bil je le del sveta, ki ga mi danes poznamo. Rimci so naredili velikih in trdnih cest, in so razširili svoj promet v daljne kraje. S severa so dovažali jantar, krzno, z juga in vzhoda zlato, drago kamenje, južno ovočje, biser, svilo in zverino. Plenili so na vse strani, da nasitijo požrešni Rim. Ali s temi prometnimi cestami ni se z Rima vračala kaka milost, one so samo imeli izsesavati daljne kraje, da nahranijo razkošne Rimce. In ves ta rimski promet je slabotno dete proti današnjemu našemu prometu, ki je celo zemljo objel do najzabitejših krajev, in ki še vedno poriva na vse kraje znanje in blagostanje. In naš promet ne pleni, kakor je to delal rimski.

V srednjem veku pa ni bilo skoro nobenega prometa. Vse kakor da se je tujstva balo, vse se je zapiralo v hiše. Kar se je godilo daleč po svetu, o tem so le malo in pozno kaj izvedeli, in to le pojedini možje. Za najvažnejše vesti, ki so jih pojedini trgovci v svojem poslu razpošiljali, morali so najeti posebnega glasnika, ki je na konju okolo jahal. Takih stroškov pa ni mogel vsak zmagati, dočim danes more najsiromašnejši kakor najbogatejši trgovec ob neznatnem strošku v najdaljne kraje sveta vsako vest poslati, in je po vrhu gotov, da hoče preje in točnejše tje dospeti, kakor je to nekdanj bilo. O redovitem kakem prometu, kakor ga danes pri poštah, železnicah in parobrodih imamo, bilo je malokje